



DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Białystok, dnia 3 stycznia 2020 r.

Poz. 87

UCHWAŁA NR 86/XIV/2019 RADY GMINY PIĄTNICA

z dnia 30 grudnia 2019 r.

w sprawie przyjęcia "Programu Wspierania Rodziny w Gminie Piątnica na lata 2020-2023"

Na podstawie art. 18 ust. 1, ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2019 r. poz. 506, 1309, 1696, 1815) oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2019 r. poz. 1111, 1818) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji "Programu Wspierania Rodziny w Gminie Piątnica na lata 2020 - 2023", stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Piątnica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego.

Przewodniczący Rady
Krzysztof Weber

Załącznik do uchwały Nr 86/XIV/2019
Rady Gminy Piątnica
z dnia 30 grudnia 2019 r.



Gmina Piątnica

„Program Wspierania Rodziny w Gminie Piątница na lata 2020 – 2022”

1. Wstęp

Głównym celem Programu jest skuteczny system opieki nad dzieckiem i rodziną sprzyjający, prawidłowemu jej rozwojowi w gminie Piątница.

Program określa działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, jak i działania profilaktyczne i upowszechniające działania prorodzinne. Rodzina jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo. Jako naturalne środowisko życia dziecka ma największy wpływ na jego rozwój w każdej sferze – emocjonalnej, intelektualnej i poznawczej. To właśnie rodzina najsilniej oddziałuje na kształtowanie osobowości dziecka, tworzenie jego systemu wartości i wiary we własne możliwości, dlatego tak ważne by funkcjonowała ona prawidłowo i wypełniała swoje funkcje jak najlepiej.

Współczesne rodziny mają wiele trudności w odnalezieniu się w zmieniającej się rzeczywistości. Coraz częściej dotyczą je zjawiska bezrobocia, ubóstwa czy przemocy. Towarzyszą im trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, które rzutują na prawidłowy rozwój dziecka.

Niezwykle ważne jest umacnianie rodziny i przeciwdziałanie jej dysfunkcjonalności w realizacji funkcji psychospołecznych. Należy zatem objąć rodziny wsparciem i podejmować działania służące udzielaniu im wszechstronnej pomocy.

Działalność profilaktyczna to zarówno zapobieganie negatywnym stanom rzeczy. Dlatego ważne jest upowszechnianie działań profilaktycznych ukierunkowanych na wspieranie rodzin niewydolnych, przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

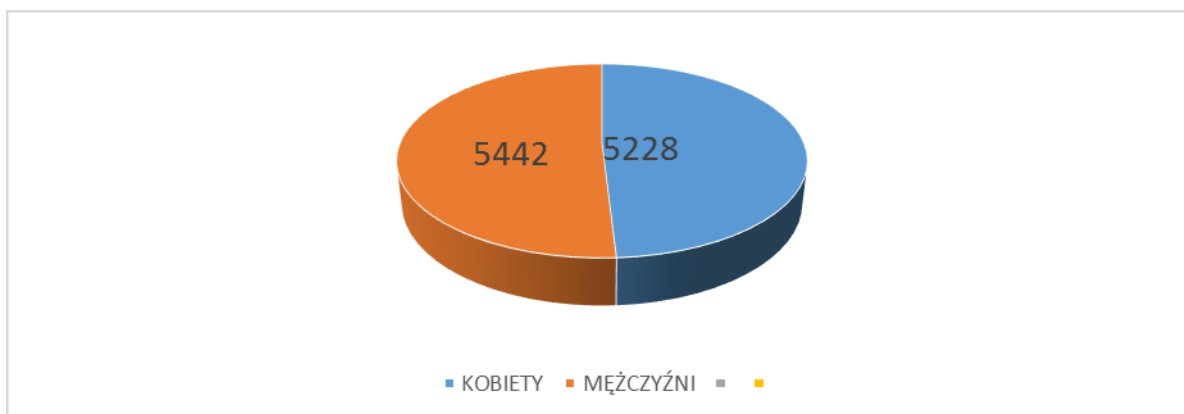
Aby sprostać tym zadaniom niezbędna jest ścisła współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami, a także wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny.

I. Diagnoza

1. Charakterystyka środowiska lokalnego w obszarze rynku pracy i pomocy społecznej.

Według danych na koniec roku 2018, gminę Piątница zamieszkiwało 10 670 osób (osoby zameldowane).

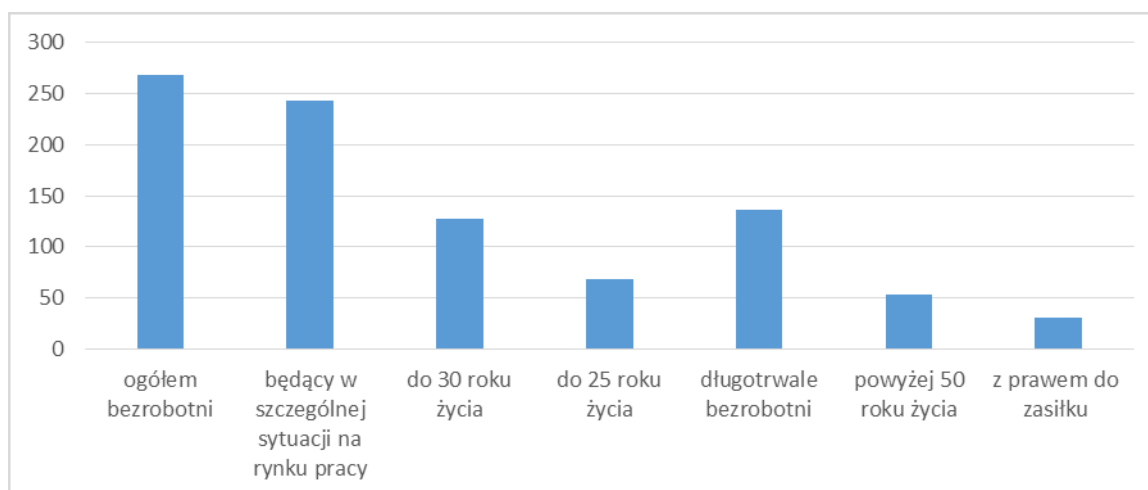
Zestawienie danych dotyczących kobiet i mężczyzn w gminie Piątница



Źródło: Opracowanie własne wg danych GUS za 2018 r.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży, liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie wynosiła 268 osób – stan na koniec 2018 roku. Stopa bezrobocia W PUP w Łomży wyniosła 7,8%, natomiast w Powiecie Łomżyńskim 6,8%.

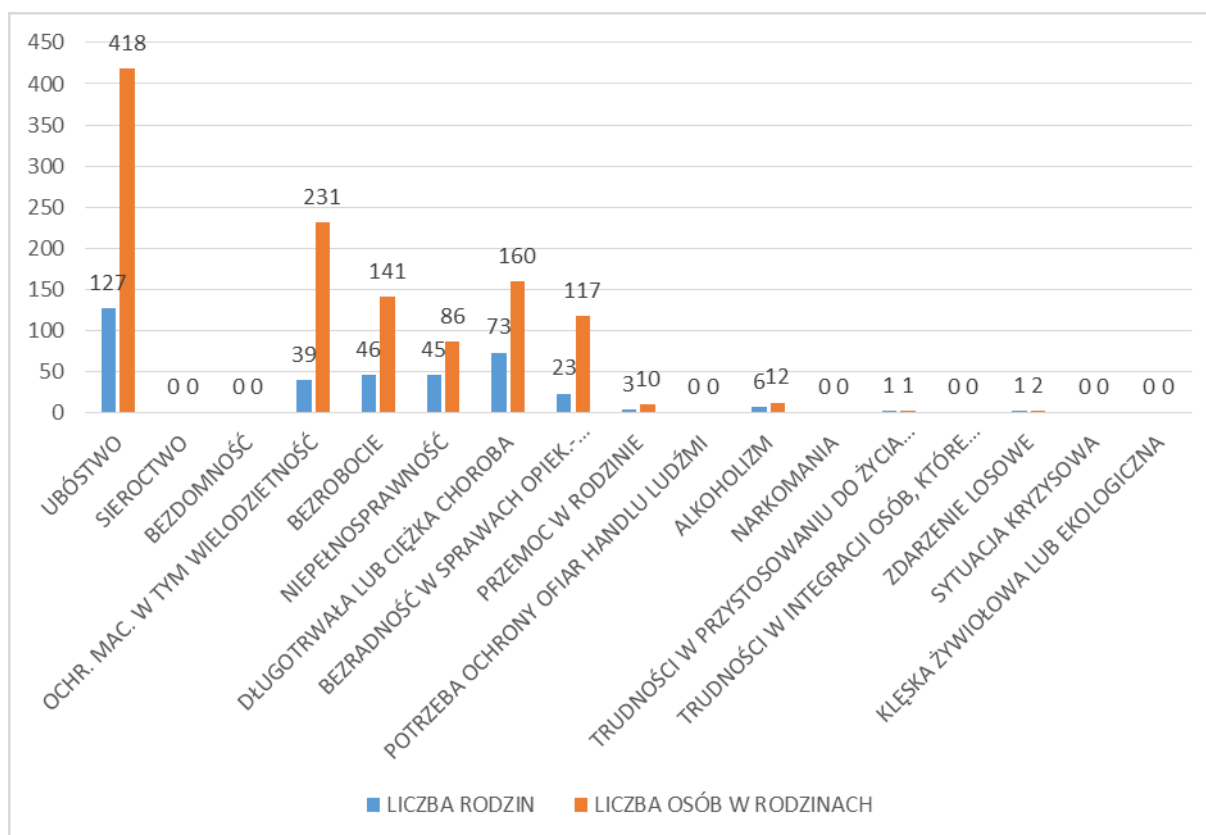
Zestawienie danych dotyczących bezrobocia w gminie Piątница



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży (grudzień 2018)

Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątнице, w ramach zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, w roku 2018 objął wsparciem 150 rodzin w tym 494 osób.

Według najczęściej występujących powodów trudnej sytuacji życiowej w 2018 r. udzielono pomocy następującej liczbie osób



Źródło: opracowanie własne

Powyższe dane wskazują, że kwestia ubóstwa jest czynnikiem dominującym w strukturze udzielania pomocy, kolejnym przeważającym powodem jest ochrona macierzyństwa, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

2. Realizacja zadań samorządu gminy Piątница w zakresie wspierania rodziny

Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątнице od 2013 roku realizuje zadanie wspierania rodzin co zostało ujęte w „Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2016”, „Programie wspierania rodziny w Gminie Piątница na lata 2017 - 2019” oraz corocznych sprawozdaniach z realizacji ww. Programu. W 2018 roku w Ośrodku Pomocy Społecznej w Piątнице pracował 1 asystent rodziny, który wsparciem objął 14 rodzin.

Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2019 poz. 1111) jeden asystent może współpracować z 15 rodzinami.

Asystent rodziny współpracuje z rodziną wymagającą wsparcia w zakresie kształtowania i rozwijania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Pomoc ta uwzględnia zarówno potrzeby rodzin jak i gotowość do realnego współdziałania. Indywidualna pomoc służy przede wszystkim rozwiązywaniu konkretnych problemów z jakimi boryka się osoba wspierana; wzbudzaniu w niej wiary w swoje możliwości oraz motywowanie do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez nią za niemożliwe. Zadaniem asystenta jest przede wszystkim wskazanie rodzinom i jej członkom możliwości podejmowania sprawczych działań, zwiększenie poczucia wpływu na swoje życie oraz podwyższenie samooceny. Do jego obowiązków należy także realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2019 r. [poz. 47](#))

Działania asystenta rodziny zmierzają do osiągnięcia przez rodzinę pełnej samodzielności oraz niezależności życiowej. Podejmowane działania są ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić rodzinę biologiczną. W przypadku, kiedy dziecko umieszczone zostaje w pieczy zastępczej, mając na uwadze jego więzi emocjonalne z rodziną i środowiskiem, motywuje się rodziców do zmiany oraz tworzenia warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej dających szansę na jego powrót do domu. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem. W celu zapobiegania umieszczania dzieci w pieczy zastępczej i wzmocnieniu rodziny w wypełnianiu podstawowych funkcji zachodzi daleko idąca potrzeba wsparcia rodziny.

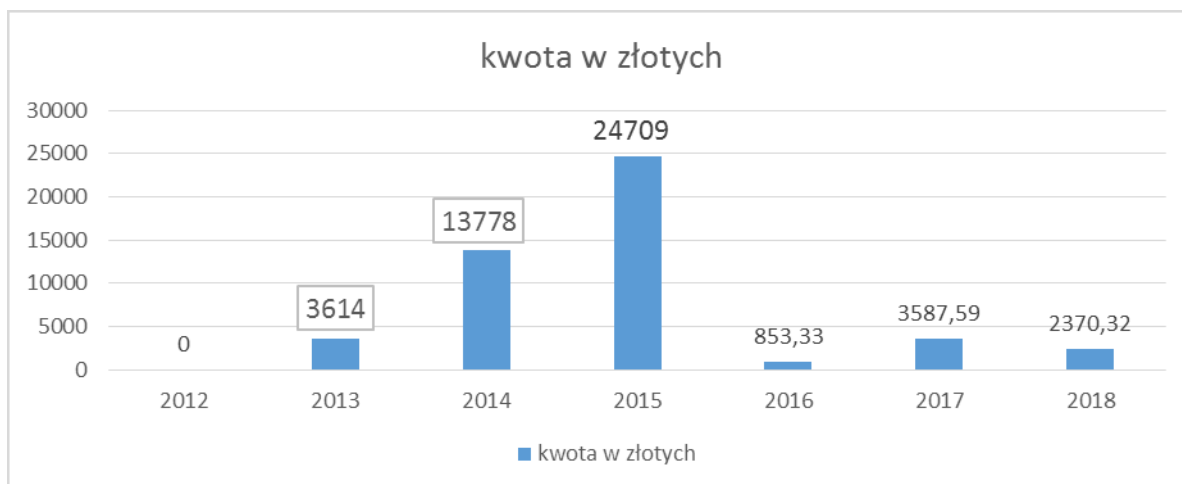
Asystent zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną w tym dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny oraz monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

W przypadku kiedy rodzice biologiczni nie mogą pełnić władzy rodzicielskiej, wówczas opieka nad dziećmi sprawowana jest w formie pieczy zastępczej – rodzinnej lub instytucjonalnej, organizowanej przez powiat.

W momencie przekazania dzieci poza rodzinę naturalną asystenci podejmują działania zmierzające do powrotu dzieci do domu rodzinnego przy współpracy rodzin naturalnych z koordynatorem pieczy zastępczej.

Środki finansowe ujęte w budżecie na realizację zadań zawartych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zabezpieczyły przewidywane potrzeby w 2018 r. Wydatkowano łącznie kwotę 2370,32 zł, z przeznaczeniem na sfinansowanie kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Opłaty ponoszone były na podstawie not księgowych wystawianych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Środki wydatkowane na realizację zadań wynikających z ustawy od początku jej funkcjonowania



Źródło: Opracowanie własne

3. Analiza SWOT

W programie zastosowano analizę SWOT jako narzędzie identyfikacji i usystematyzowania mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń społecznego obszaru gminy Piątница.

Analiza metodą SWOT Gminy Piątница

<u>MOCNE STRONY</u>	<u>SŁABE STRONY</u>
<ul style="list-style-type: none"> - rolniczy charakter gminy. - bliskość dużego ośrodka miejskiego. - stabilna liczba mieszkańców gminy. - dobrze rozwinięta sieć gminnych placówek oświatowych. - aktywnie działające instytucje samorządowe. - współpraca samorządu i Ośrodka Pomocy Społecznej ze szkołami, Powiatowym Urzędem Pracy, PCPR. - bliska odległość do kształcenia na poziomie średnim i wyższym. Dobry poziom kształcenia w gminnych placówkach oświatowych. - posiadanie budynków użyteczności publicznej (np. Gminny Ośrodek Kultury, świetlice wiejskie). - dobrze działające kluby sportowe, - doświadczenie zawodowe pracowników instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny; - otwartość i chęć udziału pracowników służb instytucji i organizacji pozarządowych w szkoleniach; - świetlica realizująca program opiekuńczo-wychowawczy; - wsparcie ze strony organizacji pozarządowych; - funkcjonowanie ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny; - funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego; - doświadczenie we współpracy z różnymi podmiotami pracującymi na rzecz rodzin; 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca współpraca pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze wspierania dziecka i rodziny; - bierność i niewielkie zaangażowanie rodzin; - niechęć współpracy ze strony rodzin pomimo dobrego przygotowania i otwartość instytucji; - zbyt duże obciążenie samorządu w stosunku do możliwości finansowych/ lokalowych/ kadrowych; - rosnąca niewydolność rodziców w procesie wychowawczym; - niewystarczająca dostępność opieki instytucjonalnej dla dzieci do lat 3 np. żłobki; - ograniczona dostępność specjalistów w placówkach oświatowych np. terapeutów, psychologów, itp.; - ograniczenie finansowe i organizacyjne związane z powoływaniem rodzin wspierających; - brak kompleksowego podejścia do zwalczania przyczyn dysfunkcyjności rodziny; - Brak form organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży zwłaszcza poza Piątnicą.
<p style="text-align: center;"><u>SZANSE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozszerzenie liczby podmiotów działających na rzecz rodziny; - podnoszenie kompetencji osób pracujących z rodzinami; - wzmocnienie roli opiekuńczo-wychowawczej rodzin; - pozyskiwanie na realizację działań środków zewnętrznych; - realizacja programów profilaktycznych; zewnętrzne środki finansowe (m.in. EFS, RPO, MRPiPS); - możliwość pozyskiwania do współpracy przy realizacji zadań ustawowych organizacji pozarządowych oraz kościołów i związków wyznaniowych 	<p style="text-align: center;"><u>ZAGROŻENIA</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - niepewność finansowania działań (niestabilność, ograniczone środki finansowe); - niestabilność w podejmowanych działaniach - stereotypowe postrzeganie Ośrodka Pomocy Społecznej jako instytucji przyznającej jedynie świadczenia pieniężne; - rosnąca liczba zadań do realizacji przez samorządy przy braku lub niewielkim poziomie dofinansowania zadań; - wysoki poziom ubóstwa rodzin przy rosnących kosztach utrzymania; - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej; - wzrost postaw roszczeniowych wśród klientów pomocy społecznej;

4. Cel główny, cele szczegółowe i działania Programu oraz wskaźniki osiągnięcia celów i podmioty realizujące

Na podstawie dokonanej diagnozy sytuacji demograficznej i społecznej w gminie Piątnica w zakresie organizacji systemu opieki nad dzieckiem oraz wsparcia rodziny, a także na podstawie obowiązującego stanu prawnego, w oparciu o doświadczenia zawodowe specjalistów – osób współpracujących, zdefiniowano cel główny Programu.

Działania przewidziane w poszczególnych celach szczegółowych umożliwią realizowanie na poziomie lokalnym polityki prorodzinnej, rozumianej jako stwarzanie warunków prawnych, ekonomicznych i społecznych umacniających rodzinę, zapewniających jej trwałości, rozwój oraz właściwe wypełnianie przez nią podstawowych zadań.

Cel główny:

Skuteczny system opieki nad dzieckiem i rodziną sprzyjający prawidłowemu jej rozwojowi w Gminie Piątnica

Cele szczegółowe:

1. Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzrost poziomu zaspokojenia potrzeb dzieci i ich rodzin.
2. Ograniczenie sytuacji kryzysowych i negatywnych skutków z nich wynikających występujących w rodzinach.
3. Rozwój usług i form wsparcia na rzecz pomocy dzieciom i rodzinom.

Cele będą realizowane poprzez działania, mające przywrócić rodzinie prawidłowe funkcjonowanie w sferze opiekuńczo – wychowawczej oraz pełnienia prawidłowych ról społecznych. Praca z rodziną będzie połączona z jej własną aktywnością. Istotną kwestią jest wsparcie rodziny na etapie pojawienia się problemów oraz eliminowania sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić rodzinę naturalną. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej – stworzenie możliwości powrotu do rodziny naturalnej.

Cel szczegółowy 1.		
Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzrost poziomu zaspokojenia potrzeb dzieci i ich rodzin		
Działania	Realizatorzy/ termin realizacji	Wskaźniki
1. Wpieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez asystentów rodziny. 2. Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego 3. Organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. 4. Zabezpieczenie środków finansowych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej. 5. Wspieranie w zaspokajaniu podstawowych potrzeb dziecka i rodziny poprzez zapewnienie pomocy materialnej, rzeczowej oraz pracy socjalnej. 6. Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów związanych z niepełnosprawnością członka	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy, - placówki wsparcia dziennego, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży, - organizacje pozarządowe Zadania realizowane będą stale w latach 2020 - 2022	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny- 15 - liczba zatrudnionych asystentów rodziny-1 - rodzaj i forma udzielanego poradnictwa specjalistycznego, - liczba udzielonych konsultacji i porad-15 - liczba dzieci jakie skorzystają z wypoczynku - 30 - wysokość środków przeznaczonych i poniesionych przez gminę na częściowe pokrycie pobytu dzieci w różnych formach pieczy zastępczej, - liczba dzieci kierowanych i przebywających w pieczy zastępczej - 5 - ogólna liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne - 700 - ilość wydanych ogólnopolskich Kart Dużej Rodziny - 200 - liczba rodzin oraz osób w tych

<p>rodziny przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych.</p> <p>7. Organizowanie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>8. Analizowanie sytuacji rodzin i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, których dzieci zagrożone są umieszczeniem w pieczy zastępczej.</p> <p>9. Integracja rodzin ze środowiskiem lokalnym.</p>		<p>rodzinach, która skorzystała z pomocy udzielonej w formie pracy socjalnej</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin oraz osób w tych rodzinach, które uzyskały pomoc pieniężną z OPS, - liczba rodzin, którym udzielono pomocy pod kątem niepełnosprawności członka rodziny, - liczba osób, które zostały objęte pomocą w formie usług opiekuńczych w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi-20
---	--	--

Cel szczegółowy 2.

Ograniczenie sytuacji kryzysowych i negatywnych skutków z nich wynikających występujących w rodzinach

<p>1. Pomoc i wspieranie rodziny w rozwiązywaniu problemów spowodowanych bezrobociem w rodzinie.</p> <p>2. Motywowanie nieaktywnych członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.</p> <p>3. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych.</p> <p>4. Zapobieganie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny dotkniętej problemem przemocy w rodzinie poprzez pracę z asystentem rodziny.</p> <p>5. Organizowanie kampanii lokalnych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>6. Monitorowanie sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.</p> <p>7. Zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze w formie asystenta rodziny.</p> <p>8. Motywowanie do podjęcia leczenia celem minimalizowania uzależnienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Pomocy Społecznej, - placówki wsparcia dziennego, - Sąd Rejonowy w Łomży, - Zespół Interdyscyplinarny - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - Komenda Powiatowa Policji w Łomży, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży, - szkoły funkcjonujące na terenie gminy Piątnica, - organizacje pozarządowe, - Gminny Ośrodek Kultury <p>Zadania realizowane będą stale w latach 2020 - 2022</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób i rodzin jaka skorzystała z programów profilaktycznych -12, - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach organizowanych przez placówki wsparcia dziennego - 30, - liczba nadzorów kuratorów sądowych w przypadku dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - 30, - ogólna liczba nadzorów kuratorskich nad nieletnimi, -liczba uczniów korzystających z programów profilaktycznych w szkołach, - liczba podmiotów zaangażowanych w kampanie-7, - liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” 45, - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny wobec, której odbywały się spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego - 1
---	--	---

i współzależnienia. 9. Pomoc w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniem i współzależnieniem oraz przemocą, przez asystenta, pracowników socjalnych, członków Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych specjalistów.		
Cel szczegółowy 3. Rozwój usług i form wsparcia na rzecz pomocy dzieciom i rodzinom		
1. Uczestnictwo specjalistów zajmujących się problematyką rodziny, w warsztatach mających na celu podnoszenie kwalifikacji zawodowych. 2. Pozyskiwanie kadry specjalistycznej wspierającej rodzinę. 3. Rozwój i wspieranie działalności placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży 4. Realizacja wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w formie pracy z asystentem rodziny 6. Umożliwienie funkcjonowania rodzin wspierających na terenie gminy i zapewnienie ich finansowania w przypadku zdiagnozowanych potrzeb. 7. Prowadzenie działalności profilaktycznej w ramach realizowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców i opiekunów.	- Ośrodek Pomocy Społecznej, - placówki wsparcia dziennego, - Sąd Rejonowy w Łomży, - Zespół Interdyscyplinarny - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - Komenda Powiatowa Policji w Łomży, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łomży, - szkoły funkcjonujące na terenie gminy Piątnica, - organizacje pozarządowe, - Gminny Ośrodek Kultury Zadania realizowane będą stale w latach 2020 - 2022	- liczba szkoleń, warsztatów, w których uczestniczyli pracownicy placówek pomocowych - 1, - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - 15, - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach organizowanych przez placówki wsparcia dziennego - 30, - liczba osób i rodzin jaka skorzystała z programów profilaktycznych - 200,

5. Realizacja programu

1. Odbiorcy Programu:

- rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Piątnica, które z różnych przyczyn przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- dzieci zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej;
- rodziny, w których władza rodzicielska została odebrana lub ograniczona poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej;
- rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Piątnica, w tym zagrożone wykluczeniem społecznym.

2. Finansowanie Programu

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodzin i systemu pieczy zastępczej w zakresie zasad finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej, samorząd gminy ponosi odpowiednio wydatki na opiekę i wychowanie w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 197 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej istnieje możliwość otrzymania dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej. W 2018 roku otrzymano dotację w wysokości 13953,00 zł oraz dofinansowanie z funduszy celowych – 5488,00 zł.

Wysokość środków na funkcjonowanie Programu będzie uchwalana rokrocznie przez Radę Gminy Piątnica.

3. Monitorowanie i ewaluacja Programu

Ośrodek Pomocy Społecznej w Piątnicy będzie odpowiedzialny za monitorowanie realizacji Programu. Sprawozdanie i ocena realizacji poszczególnych działań w roku kalendarzowym będą opracowywane w oparciu o dane przekazane przez przedstawicieli instytucji oraz podmiotów realizacyjnych Programu. Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz potrzeby związane z realizacją tych zadań będą corocznie przedkładane Wójtowi Gminy Piątnica oraz Radzie Gminy Piątnica.

Ewaluacji podlegać będzie stopień realizacji celów szczegółowych poprzez podejmowane działania prowadzące do ich osiągnięcia. Efektem ewaluacji będą wnioski do ewentualnej modyfikacji działań.

W trakcie realizacji Programu istnieje możliwości dokonywania zmian wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb. Zmiany będą przedstawione Radzie Gminy do zatwierdzenia.